

nem den ærede Rigsdagsmands Foredrag en Række af andre Forudsætninger, som baade angik det Bestaaende, det Factiske og det, som ligger langt tilbage i Tiden, det Historiske; jeg kan ikke nægte, at jeg deraf i det Hele har modtaget det Indtryk, at Skilbringen af det Bestaaende er for mørk, og Skilbringen af det, der ligger isorveien, af det Historiske, i mange Henseender er for lys, omend Skilbringen af det Sidste kom til at træde frem igjennem et Mørke, som kan stemme med den Anskuelse, den ærede Rigsdagsmand nu vil gjøre gjældende.

— Den af disse Forudsætninger, jeg først skal dvæle ved, er den, som den ærede Rigsdagsmand har støttet paa Forholdet mellem Præst og Menighed, og hvorved han har tænkt paa Loven af 4de April 1855 om Sognebaandets Løsning (Tscherning: Nei, paa Religionsfriheden!). Denne Forudsætning, som altsaa knytter sig i Almindelighed til Religionsfriheden, og efter hans Udtalelse i alt Fald finder en særdeles passende Anvendelse med Hensyn til den Lov, jeg nævnte, var, at det nu maatte anses for Noget, som — for at bruge den ærede Rigsdagsmands Udtryk — var „i god Gænge“, at Sogneforholdet, det at være Sognebeoer, ikke vilde komme til at falde saa hyppig sammen som før med at være Menighedsmedlem, da deels den gennem Grundloven hjemlede Religionsfrihed, og deels den specielle Lov, som jeg tillod mig at paapege, aabne en Vej, ad hvilken det kan blive Tilfældet, at Sognebeoerne mere og mere sjerne sig fra tillige at være Menighedsmedlemmer; dette er rigtigt, men jeg troer, at det er feilagtigt, naar man siger, at det i nogen væsentlig Grad er kommet dertil. Den Afgang, der er givet til at kunne slutte sig til en anden Sjælesørger end til den, som den Paagjældende tidligere var henviist til som Sognebeoer, er ikke benyttet i et saa mærkeligt Omfang, at der skulde kunne være Tvivl til derpaa at støtte en Bevisførelse, nagtet den vel af og til benyttes. Smidlertid er det aabenbart ikke det, som det her kommer an paa. Spørgsmaalet er: Hvad er det Unskeligste? Er det dette, at Sognebeoerne slutte sig til en anden Præst end den, som Kalbelsen i en bestemt Kreds har anvist dem til? Eller er det unseligt, at Sognebeoerne tillige vedblive at

være Medlemmer af Menigheden? Og jeg holder mig overbeviist om, at der er ikke et af det høitærede Things Medlemmer, som jo vil give mig Ret i, at Forholdet er bedst og ønskeligst der, hvor hvert enkelt Sogne medlem ogsaa vedbliver at være Medlem af den Menighed, som ved selve Sognegrænsen er bestemt ogsaa som Grænse for Menigheden. Det har saa bestemte Goder ifølge med sig, at jeg ikke skal indlade mig paa at paavise dem, men dette maa igjen bevirke, at man ikke skal søge at fremkalde saadanne Forhold, der mere og mere ville bidrage til, at en Fjernelse kommer istand, at en Afskillelse imellem Sogin og Menighed vil finde Sted. Man skal ganske vist ikke lægge Hindringer iveien for, at det religiøse, det kirkelige Liv kan hos enhver Enkelt komme til at bevæge sig med Frihed og Styrke, og der er ogsaa aabnet Afgang til, at den, som føler Trang til at faae religiøs og christelig Trøst og Advarsel, kan henvende sig til den, hos hvem han vil søge den. Men dette fremkalder ikke i og for sig en saadan Collision mellem Præst og Menighed som den, der er anført som givet. — Dette angaaende den ærede Rigsdagsmands Udtalelser om de factiske Forhold. Den ærede Rigsdagsmand har fremdeles udtalt, at det er fornødent at faae denne Lovbestemmelse, idet der efterhaanden i Medhold af Religionsfriheden, i Medhold af Afgangen til at søge en anden Sjælesørger, vilde finde en Spredning i Menighederne Sted; det vilde derfor være af Vigtighed at ophæve den Twang, som hviler paa Sognebeoerne, til at yde Præstationer til den, de ikke benyttede som Sjælesørger. Men naar den ærede Rigsdagsmand forudsatte — og det er Grundlaget for hans Betragtninger —, at dette Vaand tildeels allerede er løst; naar han forudsætter dette som noget saa Vist, at han benytter, hvad der i Tiden muligen kan skee, som Basis for det Raisonnement, hvorigjennem han anbefaler det nu foreliggende Forslag, da er hans Forudsætning og dermed Grundlaget for hans Bevisførelse aldeles urigtig, og Opfordringen saameget større til ikke nu at gaae ind paa en Bestemmelse, der ikke knytter sig til noget nu Bestaaende, men væsentligst støtter sig til noget Tilkommende. Vil man en saadan Ordning,